

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การร้องเพลงกล่อมเด็กนั้นดูเหมือน ง่าย ก็เป็นการสื่อความหมายของเนื้อร้องทำนองให้เด็กรับรู้แต่โดยแท้จริงแล้วก็ เป็นเพียงการแสดงออกทางอารมณ์ของผู้ร้องเพลงกล่อมที่มีต่อเด็กหรือลูกไม่ต่างไปจากการแสดงออกอื่น ๆ เช่น หยอกล้อ เล่นหัว ฯลฯ เพื่อให้เด็กเกิดความสุข อย่างไรก็ตามการที่เด็กมีลักษณะพิเศษว่าการแสดงออกถึงความรักในพฤติกรรม แม้เด็กจะหลับสนิทแล้วก็ยังเห่กล่อมอย่างมีความสุขในจังหวะเนื้อร้องที่น่าฟังและมีคติแฝงในบทเพลงนั้น เพลงกล่อมเด็กจึงมิใช่เป็นเพียงการแสดงความรักของแม่ที่มีต่อลูกหรือมีจุดประสงค์ล่อหลอกให้เด็กเบนความสนใจมาสู่สำเนียงกล่อมและฟังเนื้อเพลงเท่านั้น เพราะเป็นเรื่องยากที่เด็กจะเข้าใจความหมายของเพลงที่ขับกล่อม อย่างมากที่มีผลต่อเด็กก็คือเบนความสนใจให้เด็กหยุดอ่อนร้องไห้

เพลงกล่อมเด็กในแต่ละท้องถิ่นของไทยอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น ชาวใต้บางถิ่นเรียกว่าเพลงร้องเรือ และเรียกการเห่กล่อมว่าร้องเรือ แต่บางถิ่นเรียกว่า เพลงชาน้องหรือ เพลงชาน้อง (วันเนาว์ ยูเด็น, 2525) ที่เรียกว่าเพลงร้องเรื่อนั้นเพราะเหตุว่า "...ลักษณะ เปลผ้าที่ผูกกันตามบ้านหรือใต้ถุนบ้าน เพื่อให้เด็กนอนมีลักษณะคล้ายเรือ คือหัวแหลมท้ายแหลม การใช้เพลงประเภทนี้กล่อมเด็กซึ่งนอนในเปลที่มีลักษณะดังกล่าวจึงเรียกว่าเพลงร้องเรือ..." (มัลลิกา คณารักษ์, 2522) ดังนั้นเพลงร้องเรือของภาคใต้จึงมิใช่เพลงเรือของภาคกลาง ซึ่งเป็นลักษณะการเล่นเพลงพื้นเมืองอีกแบบหนึ่งมิใช่เพลงกล่อมเด็ก ส่วนภาคใต้บางท้องถิ่นเรียกเพลงกล่อมเด็กว่าเพลงชาน้อง หรือชาน้องนั้นก็เพราะว่าเพลงเหล่านี้ "...เป็นเพลงกล่อมน้องหรือกล่อมเด็ก คำว่า ชา หรือช่า หมายถึง การขับกล่อมให้น้องนอน นั่นเอง ..."

(วันเนาว์ ยูเด็น, 2525)

ในภาคเหนือเรียกเพลงกล่อมเด็กว่า เพลงอ้อลูก (มณี พยอมยงค์, 2519) หรือเพลงอ้อ (เขาวเรศ สิริเกียรติ, 2521) เพราะเหตุว่าในเวลาร้องมักจะมีการเอื้อนเป็นทำนอง อ้อ อ้อ... หรือ อ้อ จา... ด้วย นอกจากเอาเพลงประกอบการเล่นมากล่อมจึงไม่เอื้อนทำนองอ้อ แต่ร้องหรือว่าเป็นจังหวะทำนองเดียวกับเวลาร้องประกอบการเล่น เช่น เพลงประกอบการเล่นชิงช้า (เพลง ชิกจูงช้า หรือสิกกจูงวา) ส่วนเพลงกล่อมเด็กในภาคกลางและภาคอีสานนั้นเรียกว่า เพลงกล่อมเด็ก หรือ เพลงกล่อมลูกตรงตัว

เพลงกล่อมเด็กจัดเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งซึ่งไม่มีการเขียนหรือบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร หากอาศัยการจดจำและบอกเล่าต่อ ๆ กันมาจึงสามารถสืบทอดไว้ได้เป็นเวลายาวนาน วรรณกรรมประเภทนี้เรียกกันโดยทั่วไปว่า วรรณกรรมมุขปาฐะ (Oral Tradition)

เพลงกล่อมเด็กอาจเรียกได้ว่าเป็นวัฒนธรรมสากลที่มีอยู่ทั่วไปเกือบทุกชาติทุกภาษา (ประคอง ชะสม และ เอื้อมพร กิจวิวัฒนกุล, 2516) อย่างไรก็ตามเพลงกล่อมเด็กนั้นน่าจะมีวิวัฒนาการมาจากการเล่านิทานหรือนิยายให้เด็กฟังในเวลาจะนอนนั่นเองแต่การเล่านิทานหรือนิยายให้เด็กฟังย่อมเป็นภาระแก่ผู้เล่าที่จะต้องหาเรื่องมาเล่าลัดเปลี่ยนกันไปหลายเรื่องกว่าเด็กจะหลับ ซึ่งบางทีเด็กที่พอรู้เพียงสาและเป็นเด็กฉลาดก็อาจซักถามท้วงติง ทำให้ต้องเสียเวลาอธิบายชี้แจงเป็นการเพิ่มภาระขึ้นอีกจึงมีผู้คิดแก้ปัญหาขึ้น โดยเอาทำนองเพลงแทรกเข้าไปด้วยเพื่อความไพเราะ และสร้างบรรยากาศให้เกิดความสงบ เพื่อช่วยให้เด็กหลับง่ายยิ่งขึ้น เมื่อการใช้ทำนองเพลงเป็นที่นิยมกันจึงเกิดเป็นบทเพลงกล่อมเด็กขึ้นโดยท่วงทำนองจะแตกต่างกันไปในแต่ละชาติแต่ละท้องถิ่น (ประคอง ชะสม และ เอื้อมพร กิจวิวัฒนกุล, 2516) หรืออาจเนื่องจากความจำเป็นในการดำเนินชีวิตที่พ่อแม่ต้องออกไปทำไร่ทำนา เข้าป่าหาอาหาร จึงทิ้งลูกให้อยู่กับปู่ย่าตายาย บทเพลงกล่อมจึงถูกประดิษฐ์ให้เด็กฟังเมื่อผู้เฒ่าต้องการให้เด็กเพลินจนหลับไป สังเกตว่าลีลาสัมผัสของกลอนที่ใช้ในการขับกล่อมไม่มีระเบียบแบบแผนที่เคร่งครัดนัก ดูเป็นลักษณะแบบกลอนชาวบ้านนั่นคือ มีสัมผัสส่าง ๆ ผู้กล่อมอาศัยการจดจำเนื้อเพลงต่อ ๆ กันมา ซึ่งอาจจะจดจำมาผิด หรือฟังผิดเพี้ยนขาดเกินได้ตามกาลเวลาที่ผ่านไป จนอาจถึงกับทำให้คนรุ่นหลังไม่เข้าใจในบางถ้อยคำหรือเนื้อเพลงได้ (มัลลิกา คณานุรักษ์, 2523) อันเป็นลักษณะปกติของวรรณกรรมมุข

ปาฐะประเภทนี้ที่ไม่เคร่งครัดต่อฉันทลักษณ์มากนัก แต่ยังคงมีถ้อยคำคล้องจองหรือมีสัมผัสระหว่างวรรคอยู่ นับเป็นวรรณกรรมชนิดแรกที่ได้สัมผัส ได้ยินได้ฟังมาตั้งแต่ยังเป็นทารกฟังจนเกิดความชินหูทั้งที่ยังไม่รู้อรรถาธิบาย แต่ก็ได้รับและความเพลิดเพลินโดยไม่รู้ตัว

จึงอาจสรุปได้ว่าเพลงกล่อมเด็กเป็นเรื่องของชาวบ้าน ที่ไม่อาจสอบสวนค้นคว้าเนื้ได้มากกว่าจะสันนิษฐานว่ามีที่มาจากการเล่นิทานหรือนิยายให้เด็กฟังก่อนนอน แล้วจึงแทรกทำนองเพลงเข้าไปเพื่อความไพเราะและสร้างบรรยากาศแห่งนิทรารมณ์ เพลงกล่อมเด็กจึงมีทั้งบทเห่กล่อม บทปลอบเด็ก บทล้อเลียน ตลอดจนบทประกอบการละเล่นรวมอยู่ด้วย เป็นที่น่าสังเกตว่าการที่แม่ขับกล่อมลูกลูกอาจจะฟังเสียงแม่เพลินจนหลับไปนั้นลูกอาจจะไม่ทราบความหมายจากเนื้อเพลงที่ร้องก็ได้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเด็กที่แม่ร้องกล่อมนั้นอายุน้อยเกินกว่าที่จะเข้าใจเนื้อเพลง แต่ใช้ว่าจะไร้ประโยชน์เพราะนักจิตวิทยาได้เห็นพ้องกันว่าเสียงเพลงนั้นแสดงความรู้สึกในความรัก ความห่วงใย ความอาทรของผู้เป็นแม่ได้เป็นอย่างดี วารุณี บิณฑสันต์ (2514) ได้กล่าวในเรื่องจิตวิทยาครอบครัวและสวัสดิภาพเด็กว่า "การร้องเพลงกล่อมลูกเป็นสิ่งควรทำ ถึงแม้จะไม่ใช่นักร้องเสียงดีหรือร้องเพลงเก่ง ลูกก็ชอบฟังเสียงแม่เสมอ เด็กจะฟังเพลินและหลับได้ง่าย ถ้าโศกน้อยก็อาจจะทำเสียงเลียนแบบเป็นการได้ประโยชน์ทั้งแม่และลูกจะมีความสุขสดชื่นร่วมกัน" เนื้อหาของเพลงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังที่รู้ภาษาฟังแล้วเข้าใจถึงจำได้ และก็ใช้ขับกล่อมกันต่อมา เช่น ยายกล่อมแม่ แม่กล่อมลูก หรือ พี่กล่อมน้องถัด ๆ กันไปเป็นต้น เมื่อขับกล่อมคราวไรก็จะมีผู้คอยฟังหรือคอยจดจำเอาไว้ ทำให้เพลงกล่อมเด็กยังคงอยู่ตราบนานกาลนี้ แต่เป็นที่น่าห่วงใยที่เพลงกล่อมเด็กกำลังจะถูกลืม เพราะในปัจจุบันสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องด้วยความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและอิทธิพลวัฒนธรรมของชาติอื่น ทำให้คนไทยมีแนวโน้มที่จะละทิ้งสิ่งที่เคยปฏิบัติกันมาแต่ก่อน เช่น การกล่อมเด็กตามแบบวิธีเดิมก็เริ่มหายไป เพราะผู้เลี้ยงและดูแลเด็กส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้รับจ้าง ความรัก ความผูกพันหรือความห่วงใยเอื้ออาทรต่อเด็กย่อมมีไม่เหมือนพ่อแม่ที่ให้กับลูก คนเลี้ยงมักกล่อมเด็กด้วยเสียงวิทยุด้วยบทเพลงสมัยใหม่ที่ตนชื่นชอบเป็นส่วนใหญ่ จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่นนี้มีแนวโน้มที่น่าวิตกว่าเราอาจจะสูญเสียเอกลักษณ์ของชาติบางประการไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพลงกล่อมเด็กซึ่งได้จดจำมาหลายชั่วอายุคน หากไม่มีการเก็บรวบรวมและบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแล้วก็คง

จะสูญหายไปมากที่สุด มีหลายคนได้แสดงความห่วงใยในเพลงกล่อมเด็กของดีที่ถูกลืมนี้ ซึ่งน่าจะได้มีการฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ ดังเช่น สุมาลย์ เรืองเดช (2518) กล่าวว่า "เพลงเด็กอันประกอบด้วย เพลงกล่อมเด็ก บทปอบเด็ก และบทเด็กเล่น ล้วนเป็นสิ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งเพราะสิ่งเหล่านี้ได้จดจำ และถ่ายทอดสืบต่อกันมาด้วยปากนับเป็นเวลาหลายชั่วอายุคนถ้าไม่ได้รับความสนใจและถ่ายทอดไว้ในวันวันก็จะสูญไปน่าเสียดายนัก"

สุนทรบุรี (2516) มีความคิดเห็นเหมือนกันว่า "พวกคหิชาชาวบ้านจำพวกนิทานพื้นเมือง เพลงกล่อมเด็ก ขนบธรรมเนียมประเพณีประจำถิ่นต่าง ๆ เหล่านี้ น่าจะช่วยกันศึกษาค้นคว้ารวบรวมไว้ในรุ่นเรานี้ให้ลูกหลานได้ศึกษากันสืบไปก่อนที่จะเสื่อมสูญไปเสียหมด"

เขาวเรศ สิริเกียรติ (2521) มีความเห็นว่า ปัจจุบันเพลงกล่อมเด็กหาฟังได้ยาก คนรุ่นใหม่บางคนแทบจะไม่เคยได้ยินเลย ทั้งนี้เป็นความเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้ของเก่าที่ดีๆ ถูกลืมแม้คนรุ่นเก่าที่เคยร้องกล่อมได้ แต่เมื่อหยุดร้องไปนานก็ลืมเลือนไปเป็นที่น่าเสียดายยิ่งนัก

ว.วินิจัยกุล (2518) ได้ให้ความหมายว่า "บทเพลงกล่อมเด็กหรือบทร้องในการละเล่นของเด็กเป็นของประจำชาติ ไม่ว่า ไทย จีน แจก ฝรั่งเศส เป็นที่ชื่นใจของผู้ใหญ่และเด็ก เช่น จิงโจ้ไล่สำเภาหรือ London Bridge is falling down ของอังกฤษ แต่เป็นที่น่าแปลกว่านักวรรณคดีและนักประวัติศาสตร์ รวมทั้งนักสังคมศาสตร์ด้วยให้ความสนใจเรื่องบทเพลงเหล่านี้ น้อยมากไม่ได้เห็นเป็นอะไรยิ่งกว่าการเล่นสนุก ๆ ทั้งนี้หากพิจารณาให้ดีแล้ว บทเพลงเก่าแก่เหล่านี้เป็นยิ่งกว่าที่เห็นผิวเผินอาจเป็นทั้งการบันทึกประวัติศาสตร์ คติธรรม คำพังเพย และวรรณคดีไว้มากกว่าที่คิด"

เนื้อหาใจความส่วนใหญ่ของเพลงกล่อมเด็กจะสะท้อนความหมายออกมาคล้ายคลึงกัน เป็นต้นว่าแสดงให้เห็นถึงความรักของแม่ที่มีต่อลูก ความรู้สึกนึกคิดของคนในท้องถิ่น ความเชื่อ ค่านิยมประเพณีวัฒนธรรม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้บางครั้งก็ไม่สามารถจะศึกษาได้จากตำราประวัติศาสตร์หรือจากตำราอื่นใดได้

การศึกษาเพลงกล่อมเด็กน่าจะสะท้อนวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม ตลอดจนโลกทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น

" วัดเอี้ยววัดโบสถ์ ปลุกข้าวโพดสาลี
 ลูกเขยตกขาก แม่ยายก็พรากรูกสาวหนี
 ต้นข้าวโพดสาลี ตั้งแต่นั้นจะโรยรา "

บทเพลงกล่อมเด็กบทนี้ได้สะท้อนถึงความว่าเหวของชายที่ตกขาก เพราะถูกแม่ยายพรากรรยาไปจากตัวเหมือนต้นข้าวโพดสาลี นับวันแต่จะเหี่ยวแห้งไป น่าสังเกตว่า แม่ยายมักจะเข้ามามีส่วนในชีวิตครอบครัวอยู่เสมอ เพราะในชนบทระบบครอบครัวเป็นครอบครัวขยายเสียเป็นส่วนใหญ่เมื่อยามที่ลูกสาวต้องตกขากตามลูกเขยไป แม่ยายก็พาลูกสาวตนไปเสีย ซึ่งคงเป็นเพราะความรักลูกนั่นเอง นอกจากนี้บทกล่อมนี้ยังสะท้อนสภาพสังคมในชนบททางด้านการทำงานหากินว่าอาชีพของคนในอดีต หรือแม้แต่ในปัจจุบันก็ยังมีอาชีพทางเกษตรกรรม มีการเพาะปลูกเป็นส่วนใหญ่ เช่นปลูกข้าว ข้าวโพด และอื่น ๆ ดังที่ได้กล่าวในบทเพลงนี้ และผู้ศึกษาจะมุ่งศึกษาว่าเพลงน่าจะบอกถึงโลกทัศน์ของชาวบ้านได้ด้วย ยกตัวอย่างเช่น

" กิ่งโครงไปแย่งโพรงนกเอี้ยง
 เจ้าของเขาว่าก็หันหน้ามาเอียง
 อ้อยอเอี้ยง อ้อยอเอี้ยง เอียงเจ้าของเอ "

บทกล่อมเด็กบทนี้นอกจากจะสะท้อนให้เห็นสภาพภูมิประเทศ ซึ่งมีความเป็นป่าอยู่มาก เพราะสังเกตจากเนื้อเพลง ซึ่งชาวบ้านได้นำนมาเปรียบกับคนว่า นกเอี้ยงเปรียบเสมือนเมียหลวง ส่วนนกกิ่งโครงเปรียบเสมือนเมียน้อยที่คิดจะแย่งของของคนอื่น จากเนื้อเพลงบทนี้น่าจะบอกโลกทัศน์ของชาวบ้านได้ถึงการไม่ยอมรับเมียน้อยที่พาลอยกได้ของของคนอื่นมาเป็นของตน ดังประโยคที่ 2 สังเกตได้ว่ามีการใช้คำโน้มนำผู้ฟังให้เห็นความไม่ดีของเมียน้อยและมีการย้ำอีกในประโยคสุดท้าย

อย่างไรก็ตามการที่ชาวบ้านมีความคิดว่าสิ่งใดถูกผิดได้นั้นส่วนหนึ่งอาจจะได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา หรืออาจจะมีการสวดมนต์ด้วยตนเองก็เป็นไปได้ ความคิดเช่นนี้จึงได้มีการสะท้อนออกมาเป็นเพลงที่มีการเปรียบเทียบได้อย่างคมคายและมีความหมายที่กินใจแก่ผู้ที่ได้ฟังเป็นอย่างมาก ประเด็นดังกล่าว จึงทำให้ผู้ศึกษาอยากจะศึกษาค้นคว้าอย่างยิ่ง ทั้ง 2 ประเด็นนี้อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าเป็นปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างเพลงกล่อมเด็กกับวิถีชีวิต (ขนบธรรมเนียมประเพณี) และปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโลกทัศน์กับเพลงกล่อมเด็กนั่นเอง อย่างไรก็ตามผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นจุดกระตุ้นเร้าให้มีการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่เพลงกล่อมเด็กของลาวพวนต่อไป.

วัตถุประสงค์

ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของสังคมลาวพวนที่ปรากฏอยู่ในเนื้อร้องเพลงกล่อมเด็กและนำสภาพสังคมทั่วไปที่ปรากฏอยู่นั้นเป็นพื้นฐานในการพิจารณาหาโลกทัศน์ลาวพวนในแง่มุมต่างๆ ต่อไป
2. เพื่อศึกษาเพลงกล่อมเด็กของลาวพวนที่สะท้อนโลกทัศน์ในรูปความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อชุมชน และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อธรรมชาติ
3. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ของลาวพวนทั้งในอดีตและปัจจุบันที่แสดงออกมาในรูปความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อชุมชน และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อธรรมชาติ

สมมติฐานของการศึกษา

1. ความหมายที่ปรากฏในเพลงไทยที่ลาวพวนใช้ เป็นเพลงกล่อมเด็กสามารถให้ความหมายตรงกับโลกทัศน์ของคนลาวเดิม ความหมายที่ปรากฏอยู่ในเพลงลาวเดิม
2. การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนระหว่างคำลาวและคำไทยที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กสามารถสะท้อนให้เห็นการปรับเปลี่ยนโลกทัศน์ของชาวลาวพวนในชุมชนที่ศึกษา

3. อัตราส่วนของคำลาวกับคำไทยจะลดลงพร้อมกับการเกิดโลกทัศน์ในบริบทของสังคมไทยซึ่งแสดงออกโดยการเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนระหว่างคำไทยกับคำลาว

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. กระบวนการคิดแบบดั้งเดิม (Primitive Thinking)

Levi Strauss (1978 : 19) เชื่อว่าความคิดของมนุษย์นั้นมีลักษณะเป็นสากล ทั้งชาวป่าชาวคอกและคนเมือง คือมีความคิดที่มีคุณสมบัติอย่างเดียวกัน กล่าวคือ นอกจากจะคิดอย่างมีเหตุผลแล้วยังคิดอะไรในทำนองเป็นคู่ๆ ในข้อตรงข้ามแต่จะเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน จะรู้จักข้าวใดข้าวหนึ่งได้ก็จะต้องรู้จักอีกข้าวหนึ่งเสมอ ข้าวหนึ่งจะอธิบายอีกข้าวหนึ่ง เช่น จะรู้จัก"ขาว"ก็ต้องมีลักษณะที่คู่กับขาวคือ"ดำ"มาเปรียบเทียบ ในทางตรงกันข้ามจะรู้จัก "ดี" ต้องมี "ชั่ว" Levi Strauss คิดว่าความเป็นจริงในธรรมชาติรอบตัวของมนุษย์เองก็มีลักษณะแบบนั้น มีหญิงและชาย คู่กันซึ่งไม่ใช่สิ่งเดียวกันแต่เป็นลักษณะตรงกันข้าม ความแข็ง-ความอ่อน, สูง-ต่ำ, แผ่นดิน-น้ำ, ชาย-ขวา, กลางวัน-กลางคืน, ดวงอาทิตย์-ดวงจันทร์ สิ่งเหล่านี้เป็นความคิดซึ่งทางมานุษยวิทยาเรียกว่าระบบความคิดแบบ "Binary Opposition" หมายถึงสิ่งที่มีสองหรือเป็นคู่ๆ แต่มีลักษณะตรงกันข้าม สิ่งที่มีลักษณะตรงกันข้ามแบบนี้ไม่ได้เป็นอริหรือเป็นศัตรูกัน หากแต่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน จะสามารถเข้าใจข้าวหนึ่งได้ต้องรู้จักอีกข้าวหนึ่งเสมอ ความคิดแบบ Binary Opposition นั้นเป็นโครงสร้างพื้นฐานในใจของมนุษย์ที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคนและจะสะท้อนออกมาในรูปของภาษาที่มนุษย์แสดงออก แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าสิ่งที่มนุษย์พูดกับสิ่งที่มนุษย์คิดจะเหมือนกันเสมอไป เพราะตอนที่เขาพูด เขาพูดจากจิตสำนึก (conscious ness) ซึ่งเขาควบคุมได้ แต่ถ้าเมื่อเขาหลับและกำลังฝันหากเขาพูดได้ในขณะนั้นคำพูดนั้นจะตรงกับที่เขาคิดเพราะว่าจะออกมาจากจิตใต้สำนึก (unconscious) แต่เราจะไปสัมภาษณ์ตอนที่เขาฝันไม่ได้ วิธีหนึ่งก็คือ อาจต้องไปสัมภาษณ์เขาตอนร้องเพลง เพราะเพลงที่เขาจำมานั้นคือเพลงที่เขาประทับใจ แต่เขาไม่รู้ตัวแล้วสิ่งนี้ก็คือความคิดและความรู้สึกของเขาจริง ๆ เป็นโลกทัศน์ของเขา ซึ่งสิ่งนี้เกิดมาจากวิถีชีวิตที่มีแบบเกิดจากการทำซ้ำหรือคิดซ้ำหรือปฏิบัติซ้ำ จนกระทั่งเห็นว่าเป็นรูปแบบของเขาสิ่งนี้คือประสบการณ์นั่นเองแต่เป็นประสบการณ์ที่นำไปสู่การสร้างแบบแผนของชีวิต คือประสบการณ์ของมนุษย์ในสังคมนั้น ๆ ที่เขามี

ต่อการประพฤติปฏิบัติในสังคมและวัฒนธรรมของเขา เพราะเพลงที่เขาร้องมาจากประสบการณ์ของเขา ซึ่งเป็นจิตสำนึกที่อยู่เบื้องใต้ของสังคมและวัฒนธรรม สิ่งที่เขาร้องก็คือความต้องการที่จะสื่อออกมาจากความคิดเสมือนเขาถูกเข้าทรงจากวิญญาณของสังคมคนร้องเพลงเพียงแต่เป็นคนรับสื่อมา บอกว่าในสังคมและวัฒนธรรมเขามีอะไรบ้าง เพราะตอนเขารับมาเขาเองก็ไม่ได้รู้ตัว สิ่งที่เขารับมาอาจจะออกมาเป็นอย่างอื่นก็ได้ เช่น ออกมาในวิธีการพูดหรือการแสดงออกมาในเรื่องของการเมือง ศาสนาหรือความสัมพันธ์ระหว่างคนในเรื่องต่าง ๆ หรือ ออกมาเหมือนเพลงกล่อมเด็กซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม

2. อิทธิพลการวิเคราะห์ภาษาศาสตร์ (Linguistic Model)

ผู้ที่มีอิทธิพลต่อความคิดของ Levi-Strauss อย่างมากคือ Roman Jakobson และ N. Troubetzkoy ซึ่งกล่าวว่า ความหมายที่เกิดจากการใช้ภาษานั้นมิได้เกิดจากการที่สัญลักษณ์ทางภาษา (linguistic sign) ต่าง ๆ กับความหมายของสัญลักษณ์มีความสัมพันธ์กันโดยเฉพาะ การที่แต่ละภาษาเลือกสัญลักษณ์ต่าง ๆ มาแทนความหมายนั้นเป็นการเลือกตามอำเภอใจ ของคนแต่ละสังคม

3. โครงสร้าง (Structure)

โครงสร้างที่ Levi Strauss เสนอเป็นโครงสร้างของความคิดเนื่องจากโครงสร้างความคิดที่อยู่ในสมองของมนุษย์ไม่ว่าชาติใดภาษาใดจะเหมือนกัน สิ่งนี้จึงทำให้ Levi Strauss มองว่าการที่มนุษย์คิดสิ่งใดก็จะสะท้อนถึงความสัมพันธ์ไม่ว่าจะสัมพันธ์กับธรรมชาติ คน เทวดา หรือผี เมื่อสัมพันธ์แล้วจึงเกิดเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมา (Levi Strauss, 1978: 7-8) ถ้าแสดงออกมาจากจิตสำนึก (consciousness) บางครั้งอาจไม่ตรงกับที่เขาคิดก็ได้ เนื่องจากมีตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมมาก แต่ถ้าแสดงออกมาจากจิตใต้สำนึก (unconsciousness) อาจจะเป็นตอนที่เขาหลับ หรือร้องเพลงออกมาสิ่งที่เขาแสดงออกมานั้นจะตรงกับสิ่งที่เขาคิดในใจ ดังได้กล่าวแล้ว

ขอบเขตการศึกษา

ผู้วิจัยจำกัดขอบเขตการศึกษาโดยทำการวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กทั้งหมดที่ใช้ร้องกันภายในหมู่บ้านโดยวิเคราะห์ คำ ส่วนวลีและประโยค นำมาประกอบในการพิจารณาคำต่าง ๆ ในการตีความ เพื่อที่จะทราบถึงโลกทัศน์ของลาวพวน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

1. โลกทัศน์

ทรรศนะหรือความคิด ความเห็น ความรู้สึก ตลอดจนค่านิยมที่ชาวพวนมีต่อชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมในรูปของความสัมพันธ์กับธรรมชาติ การดำเนินชีวิต และศีลธรรม

2. เพลงกล่อมเด็ก

เพลงสำหรับขับร้องกล่อมเด็กให้ได้รับความเพลิดเพลินในเวลาอนและสามารถช่วยผ่อนคลายความเหนื่อยหน่ายและระบายความในใจของผู้ร้องขณะกล่อมด้วย เพลงกล่อมเด็กมีชื่อเรียกต่างกันไป เช่น เรียกเพลงเท่กล่อมพระบรรทม ใช้กับพระโอรส ธิดา พระมหากษัตริย์ ภาคกลางเรียกเพลงกล่อมเด็ก ภาคเหนือ ภาคอีสาน เรียกเพลงอ้อหรือเพลงอ้อลูก ภาคใต้เรียกเพลงชาน้อง หรือเพลงน้องนอน ในภาษาอังกฤษมีคำ lullaby, nursery rhyme

3. เด็ก

ในที่นี้หมายถึงผู้อยู่ในวัยที่ลาวพวนคิดว่าจะต้องกล่อมจึงจะหลับ คือ อยู่ในช่วงแรกเกิด ถึง 2 ขวบครึ่ง คำว่าเด็กที่นิยามตามกฎหมายไม่เกี่ยวข้องกัน

4. ผู้สูงอายุ

ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปโดยนับอายุตามปีปฏิทิน

5. ลาวพวน

กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งซึ่งอพยพมาจากเมืองเชียงขวางในประเทศลาว เมื่อมาอยู่ในประเทศไทยนานเข้าจึงเรียกตนเองว่า "ไทยพวน" ลาวพวนอาศัยอยู่กระจัดกระจายหลายจังหวัดทั่วทุกภาคของประเทศไทย สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะศึกษาเฉพาะลาวพวนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านวัดกุฎีทอง ตำบลบางน้ำเขียว อำเภอรามบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

6. ครอบครัวยาย

ครอบครัวยายที่ประกอบไปด้วยคนต่างกันสองรุ่น ได้แก่ บิดามารดาและบุตรที่สมรสแล้ว หรือคนที่ต่างกันสามรุ่น คือ บิดามารดา บุตร และหลานที่สมรสแล้ว หรือต่างกันสี่รุ่นขึ้นไป หรือ คู่สามีภรรยา และญาติพี่น้องของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่สมรสแล้วหรือยังไม่ได้สมรส

7. ค่านิยม

การเลือกของคนในสังคมที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่น่าปรารถนาและมีอิทธิพลต่อการประพฤติปฏิบัติของคนในสังคม ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาผ่านไปหรือเมื่อมีการเสนอให้เลือกใหม่ และเห็นว่าดีกว่าความนิยมเดิม

8. บริบท

สถานการณ์ทางสังคมหรือโอกาสที่จะมีการแสดงออกหรือแสดงความรู้สึกระหว่างบุคคลต่อบุคคล ต่อชุมชนหรือต่อธรรมชาติ ที่แยกจากกันเป็นกรณี

9. แนวเพลง

สภาวะแห่งโลกธรรมที่แต่ละเพลงกำหนดบรรยายภาศาให้ผู้ฟัง (ผู้ร้อง) เกิดความรู้สึกไปในทิศทางนั้น

10. ชื่อเพลง

เขียนตามคำบอกของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเชื่อว่าจำกันได้ในชุมชนนั้น

11. เพลงไทย

เพลงที่มีเนื้อร้องเป็นภาษาไทยล้วน

12. เพลงลาว

เพลงใดก็ตามที่มีคำลาวปนในเนื้อร้อง แม้เพียงคำเดียว

13. คำลาว

คำที่ออกเสียงในภาษาลาว (ส่วนคำไทยก็ในทางกลับกัน)

ระ เบียบวิธีวิจัย

โดยเหตุที่การศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (case study) โดยมีการเจาะจงหมู่บ้านที่จะทำการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลจึงใช้วิธีสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม จดบันทึกบันทึกเสียงเป็นสิ่งสำคัญ ดังมีรายละเอียดของวิธีการศึกษาดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาประกอบด้วย 2 ขั้นตอน

1. ขั้นตอนแรกของการศึกษาเป็นการทบทวนวรรณกรรม หนังสือ บทความ ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็ก และเรื่องราวที่เกี่ยวกับลาวพวนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการประมวลปัญหาการศึกษาและเป็นแนวทางในการศึกษาภาคสนามต่อไป สถานที่ค้นคว้าข้อมูลคือห้องสมุดต่าง ๆ ได้แก่ ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์และหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์และหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศิลปากร หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร หอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดวัดกุฎีทอง

2. ขั้นที่สองเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยสนาม (ethnographic studies) ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาทางมานุษยวิทยา คือการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมตลอดจนการสัมภาษณ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยเน้นหนักที่

2.1 การเก็บข้อมูลโดยวิธีการสังเกตการณ์ โดยเข้าไปมีส่วนร่วม (participant observation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และมีความต่อเนื่อง โดยการเข้าไปอยู่ในชุมชนหมู่บ้าน

เพื่อทราบถึงการดำเนินชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และเข้าร่วมในพิธีกรรมต่าง ๆ ของลาวพวน โดยขอความร่วมมือจากกำนันและผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความช่วยเหลือจากชาวบ้านในเรื่องที่พักอาศัย เพื่อทำการรวบรวมเพลงกล่อมเด็กทั้งที่เป็นภาษาลาว

และภาษาไทย แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ต่อไป

2.2 การเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์และพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ ผู้ที่อยู่ในข่ายที่ถูกสัมภาษณ์ประกอบด้วย

- ชาวบ้านโดยเฉพาะผู้เฒ่าในหมู่บ้านวัดกุฎีทอง ตำบลบางน้ำเชี่ยว อำเภอรามบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
- ผู้นำทั่วไปในหมู่บ้าน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู พัฒนาการ เจ้าอาวาส และประชาชนทั่วไปในหมู่บ้านดังกล่าว ที่สามารถร้องเพลงกล่อมเด็กได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากสถานการณ์ ในสนามวิจัยขณะที่ทำการสัมภาษณ์พบว่าปัจจุบันมีผู้ที่สามารถร้องเพลงกล่อมเด็กได้เป็นผู้หญิงสูงอายุเท่านั้นในจำนวน 70 คน ที่อายุเกิน 60 ปี มีเพียง 36 คน เท่านั้นที่ยังร้องได้อย่างมีรรถรส

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากเพลงกล่อมเด็กซึ่งข้อมูลที่ได้นี้ จะวิเคราะห์จากเนื้อเพลงทั้งหมดซึ่งได้แสดงให้เห็นอิทธิพลต่อการรับรู้โลกทัศน์ของลาวพวนว่าผูกพันกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมอย่างไร

การวิเคราะห์เริ่มจากการจำแนกแนวเพลง จากนั้นจึงวิเคราะห์คำต่าง ๆ ในแต่ละแนวเพลงในความพยายามที่จะเข้าใจโลกทัศน์และวิถีชีวิตของสังคมลาวพวน

การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ของลาวพวนจะแยกเพลงออกเป็น 2 ประเภทคือเพลงลาว หมายถึงเพลงใดก็ตามที่เนื้อร้องมีคำลาวปน แม้เพียงคำเดียว กับเพลงไทยที่มีเนื้อร้องเป็นคำไทยล้วน ผู้วิจัยมีสมมติฐานหลักว่าเพลงลาวย่อมเสนอสาระของโลกทัศน์ในสังคมลาวพวน และสะท้อนการปะปนของโลกทัศน์ดังกล่าวภายหลังที่ชาวลาวพวนอพยพเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านปัจจุบันนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าการวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กเพื่อศึกษาโลกทัศน์ของลาวพวนมีความเป็นไปได้และให้ความชัดเจนมากเพราะแต่ละเพลงที่เขาร้องล้วนมาจากประสบการณ์ของเขา ซึ่งเป็นจิตสำนึกที่อยู่เบื้องใต้ของสังคมและวัฒนธรรมนั้น ๆ คนร้องเพียงแต่เป็นคนที่ได้รับสื่อมาบอกว่า

ในสังคมและวัฒนธรรมของเขามีอะไรบ้าง ผู้วิจัยเชื่อว่าการศึกษาความคิดที่อยู่ลึก ๆ ของเขา โดยตรงไม่อาจทำได้จากการสังเกตพฤติกรรมปกติ เพราะสิ่งที่เขาพูดกับสิ่งที่เขาคิดอาจจะเชื่อถือได้ไม่มากเท่ากับการนำเพลงที่เขาร้องมาศึกษาและวิเคราะห์ โดยศึกษาตั้งแต่ประโยค วลี คำ จนถึงหน่วยที่เล็กที่สุดของเสียงพูด ว่าใช้ในบริบทหรือแนวเพลงใดบ้าง การศึกษาสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะทำให้ทราบถึงโลกทัศน์ของเขาเพราะเพลงที่เขาร้องนั้นเขาต้องมีความประทับใจในเพลงนั้นก่อน จึงได้จดจำและนำมาร้อง ทั้งหมดนี้จะเป็นสิ่งที่สะท้อนความคิดของเขาที่จริงกว่าการใช้ข้อมูล ประเภทอื่น เช่น การต่อคำในประโยค (S C T : Sentence Completion Technique) หรือ การให้ความหมายจากภาพ (Rorschach Test) เป็นต้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

- สุภามาลย์ เรื่อง เศษ ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านในหัวข้อเรื่อง "เพลงพื้นเมือง จากพนมทวน เสนอผลการศึกษาเป็นปริญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยศึกษารวบรวมเพลงพื้นเมืองในตำบลพนมทวน อำเภอพนมทวนจังหวัดกาญจนบุรี และจำแนกเพลงที่รวบรวมได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ เพลงเด็ก เพลงประกอบการละเล่น และ เพลงประกอบพิธี จากผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่า เพลงเป็นส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันของคนในสังคมชนบท เพลงพื้นเมืองส่วนมากจะเป็นเพลงเกี่ยวกับประเพณีอันเนื่องมาจากการกสิกรรม เนื้อหาของเพลงจะเกี่ยวข้องกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี ความเชื่อ ทัศนคติ เหตุการณ์ ประทับใจของคนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังพบว่าชาวบ้านใช้การเล่นเพลงเป็นการผ่อนคลายความ เหน็ดเหนื่อยจากการทำงานประจำ (สุภามาลย์ เรื่อง เศษ 2518:236 หน้า)

- สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ ศึกษาคตินิยมบ้านบักซ์ได้รวบรวมเพลงกล่อมเด็ก ปริศนา ภาษิต ความเชื่อ และนิทานชาวบ้าน ซึ่งผู้ศึกษาได้อธิบายเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กว่ามีเนื้อหา กว้างขวาง และนอกจากจะใช้กล่อมให้เด็กนอนแล้ว เพลงกล่อมเด็กยังให้ทั้งความรู้ทางด้านภาษา ทั้งยังสะท้อนให้เห็นความเป็นอยู่ของคนในสังคม (สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ 2521:210 หน้า)

- เขาวเรศ สิริเกียรติ ศึกษาเพลงพื้นบ้านในหัวข้อเรื่อง "เพลงกล่อมเด็กของไทย" เสนอผลการศึกษาเป็นปริณัยนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า เพลงกล่อมเด็กทำให้เราทราบถึงวิถีชีวิตของคนไทยในท้องถิ่นต่าง ๆ ทำให้ทราบถึงเรื่องราวในประวัติศาสตร์ นอกจากนี้เพลงกล่อมเด็กยังสะท้อนให้เห็นถึงความรักของแม่ที่มีต่อลูก ความรักของหนุ่มสาว คำสอน คติสอนใจ วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมของคนไทยที่มีต่อบุคคลต่าง ๆ (เขาวเรศ สิริเกียรติ 2521:386 หน้า)

- ปราณี วงษ์เทศ ศึกษาเพลงพื้นบ้านจากจังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาสรุปได้ว่า บรรดาเพลงต่าง ๆ ของบ้าน(เมืองเก่า)จังหวัดสุโขทัย ส่วนใหญ่มีแหล่งกำเนิดจากลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง วิธีการศึกษาเพลงของชาวบ้านจะใช้วิธีจดจำและบอกเล่าถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพลงที่ศึกษานั้นแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. เพลงพิธีกรรม หมายถึง เพลงที่ใช้สำหรับร้องเนื่องในพิธีกรรมใดพิธีกรรมหนึ่ง เช่น พิธีกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่เกิด แต่งงาน บวช และ ตาย
2. เพลงร้องเล่น หมายถึง เพลงที่ชาวบ้านใช้ร้องเล่นสนุกสนานสำหรับงานเทศกาลหรือวาระพิเศษ เช่น ร้องเล่นในเทศกาลสงกรานต์ ร้องเล่นในงานบวชนาค เป็นต้น
3. เพลงกล่อมลูก หมายถึง เพลงที่ชาวบ้านใช้ร้องเมื่อต้องการกล่อมลูก เพื่อให้หลับหรือเพื่อทำให้เกิดความเพลิดเพลินอย่างใดอย่างหนึ่ง

ในด้านลักษณะทางฉันทลักษณ์ของเพลงต่าง ๆ ที่พบนั้นมีอายุถึงสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์คือประมาณ 100 ปีมาแล้ว และในละแวกหมู่บ้านใกล้เคียง ชาวบ้านสามารถจดจำทำนองเดียวกันได้ แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังพบว่าเพลงพื้นบ้านดังกล่าวสะท้อนสภาพชนบทภาคกลางในอดีตอีกด้วย (ปราณี วงษ์เทศ 2521:364 หน้า)

- ผะอบ โปษะกฤษณะ และคนอื่น ๆ ศึกษาเพลงกล่อมเด็กและเสนอเป็นงานวิจัยเรื่อง "เพลงกล่อมเด็กและเพลงประกอบการละเล่นเด็กภาคกลาง 16 จังหวัด" โดยวิเคราะห์

บทกล่อมและบทประกอบการเล่นของเด็กภาคกลาง 16 จังหวัด ในด้านภาษา และความสัมพันธ์กับสังคม อีกทั้งยังเปรียบเทียบบทเพลงดังกล่าวในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อให้ทราบเอกลักษณ์ของภาคกลาง ผลของการศึกษาพบว่า เพลงกล่อมเด็กส่วนใหญ่ใช้ภาษาง่าย ๆ ฟังแล้วเข้าใจได้ทันที ในด้านวรรณคดีพบว่า เพลงกล่อมเด็กบางบทเป็นหลักฐานอ้างอิงถึงวรรณคดีเก่า ๆ เช่น อิเหนา ไชยเชษฐา มโนราห์ นอกจากนี้ เพลงกล่อมเด็กส่วนใหญ่ยังให้อารมณ์สะเทือนใจ อาจเป็นความสะเทือนใจในความรักความผูกพันระหว่าง พ่อ แม่ ลูก อารมณ์รัก อารมณ์แค้นระหว่างหนุ่มสาว ในด้านสังคมนั้น เพลงกล่อมเด็กสะท้อนถึงวิถีความเป็นอยู่ของคนในแง่ต่าง ๆ เช่น ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ความคิดเห็น ค่านิยมต่าง ๆ (ผะอบ โปษะกฤษณะและคนอื่น ๆ 2527:227 หน้า)

- พูนพงษ์ งามเกษม ศึกษาเพลงกล่อมเด็กของหมู่บ้านจุงนาง จังหวัดพิษณุโลก ได้เพลงกล่อมเด็ก 39 เพลง และศึกษาพบว่า เพลงกล่อมเด็กเป็นกระจกเงาที่ฉายให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิด นิสสัยใจคอของชาวบ้าน และความเชื่อ ซึ่งอาจจะแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น เพราะความต่างกันทางประเพณี ความเชื่อ ภูมิอากาศ และภูมิประเทศ (พูนพงษ์ งามเกษม 2519:68 หน้า)

- จำเริญ แสงดวงแข ได้ศึกษาโลกทัศน์ชาวไทยภาคใต้ที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก และสรุปผลการศึกษาค้นคว้าไว้ว่า เพลงกล่อมเด็กของชาวไทยภาคใต้สะท้อนถึงวิถีความเป็นอยู่ สภาพภูมิศาสตร์ ค่านิยม อารมณ์ขัน และวรรณกรรมที่แพร่หลายในท้องถิ่นภาคใต้ เนื้อร้องเพลงกล่อมเด็กหลายบทได้แสดงถึงโลกทัศน์ ทั้งในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ แ่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และแง่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ (จำเริญ แสงดวงแข 2523:134 หน้า)

- จารุณี กองพลพรหม ได้ศึกษาคติชาวบ้านหมู่บ้านเมืองเก่า ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ได้ข้อมูลเพลงกล่อมเด็ก ผญา ขะลำ และนิทานชาวบ้านสำหรับเพลงกล่อมเด็ก ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของคำภาษาถิ่น และอธิบายความในเนื้อเพลง

ไว้ด้วย เนื้อเพลงกล่อมเด็กของหมู่บ้านนี้ส่วนใหญ่เป็นเรื่องระบายความคับแค้นใจของหญิงม่าย (จารุณี กองพลพรหม 2516:247 หน้า)

- จารุวรรณ ธรรมวัตร ได้วิเคราะห์เพลงเด็กอีสาน ทั้งเพลงกล่อมเด็ก เพลงเด็กร้องเล่นและเพลงประกอบการเล่น ผู้วิเคราะห์มีความเห็นว่า เพลงเด็กอีสานให้คุณค่าที่เด่นอยู่หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณค่าในด้านการบันทึกสภาพสังคมอีสานในอดีต โลกทัศน์ของชาวอีสาน คุณค่าทางอารมณ์ และคุณค่าทางภาษา (จารุวรรณ ธรรมวัตร 2523:98 หน้า)

- มัลลิกา คณานุรักษ์ ได้รวบรวมและวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กไทยมุสลิมจังหวัดปัตตานีเป็นการศึกษาเพื่อจำแนกบทเพลงและเพื่อวิเคราะห์วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ สภาพความเป็นอยู่ของชาวไทยมุสลิมจากเพลงกล่อมเด็ก (มัลลิกา คณานุรักษ์ 2522:390 หน้า)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อแนะนำเพลงกล่อมเด็กว่าเป็นข้อมูลที่สามารถใช้วิเคราะห์โลกทัศน์ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้
2. เพื่อเป็นการรวบรวมวรรณกรรมประเภทมุขปาฐะ (Oral Tradition) ที่ให้คุณค่าทางภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์วิทยา และการผสมผสานทางวัฒนธรรม

